

Απαιτείται συλλογική δράση από την Ε.Ε.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΤΣΙΑΡΤΑΣ: Αν αντιμετωπιστούν τα γενεσιουργά αίτια, μπορούμε να ελπίζουμε σε μια αλλαγή στο μεταναστευτικό

Η Ευρώπη βρέθηκε αμήχανη απέναντι στο μεγαλύτερο κύμα μετακίνησης πληθυσμού μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο και παρέλειψε να δράσει έγκαιρα και αποτελεσματικά δίνοντας πρακτικό νόημα στις ευρωπαϊκές αξίες του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης, καταγγέλλει ο Άριστος Τσιάρτας, επικεφαλής της Αρχής κατά των Διακρίσεων στο Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρώπων Δικαιωμάτων. Όπως επισημαίνει, χρειάζεται να αναζητήσει και το δικό της μερίδιο ευθυνών για τους λόγους που εξωθούν μαζικά στην προσφυγιά χιλιάδες ανθρώπους και απαιτείται αποτελεσματική συλλογική δράση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ένα τόσο μεγάλο και σοβαρό υπερεθνικό ζήτημα δεν χωρούν ούτε εθνικές ούτε συγκυριακές λύσεις, γι' αυτό, όπως εξηγεί, επιβάλλεται η επίδειξη αλληλεγγύης μέσω της δικαιοσύνης και αναλογικής κατανομής των προσφυγικών ροών.

-Χωρίς τέλος το μεταναστευτικό δράμα στην Ευρώπη;
-Πράγματι ο αριθμός των αφίξεων έχει αυξηθεί δραματικά. Με βάση στοιχεία της Υπαιτίας Αρμοστίαιων των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες μόνο τον περασμένο μήνα έφτασαν στην Ελλάδα περισσότεροι πρόσφυγες και μετανάστες (50.242) απ' ό,τι σε όλο το 2014 (43.500). Την εβδομάδα 8-14 Αυγούστου 2015 έφτασαν στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης συνολικά 20.843, σχεδόν οι μισοί απ' όσους έφτασαν ολόκληρο το 2014. Ο συνολικός αριθμός των προσφύγων και μεταναστών που διέσχισαν φέτος τη Μεσόγειο ανέρχεται περίπου στις 265.000 συμπεριλαμβανομένων 158.456 που διέσχισαν την Ελλάδα.

-Οι εικόνες στους τηλεοπτικούς δέκτες με τους ναυαγούς, τα απελπισμένα γυναικόπαιδα, συγκλονίζουν.
-Λόγω της μικρής οθόνης το δράμα λες και εκτυλίσσεται μπροστά μας ενώ οι εικόνες διεγείρουν μνήμες και αναλογίες της δικής μας πικρής εμπειρίας της προσφυγιάς. Οι κραυγές και η ένταση της αγωνίας ανήλικων και ασυνόδευτων παιδιών, οι ακραίες συνθήκες κινδύνου, τα απελπισμένα βλεπόμενα των διασωθέντων, τα πτώματα των ναυαγών δημιουργούν ένα σκηνικό φρίκης που δεν αφήνει κανένα ασυγκίνητο. Ένα σκηνικό που γεννά ερωτήματα ως προς το πώς βιώνουν ατομικά οι ίδιοι οι πρόσφυγες την οδύσειά τους: Τι σημαίνει να ξεριζώνεται κανείς βίβια δίκως να το έχει επιλέξει; Να εγκαταλείπει άρον-άρον τον τόπο και τους δικούς του, να αναρρέει όλα τα δεδομένα της ύπαρξης του καταβάλλοντας αδρή αμοιβή στους δουλεμπόρους και να στοιβάζεται σε ασπιοκράβα αναζητώντας καταφύγιο και προστασία;

-Ποια είναι τα ειδικότερα χαρακτηριστικά αυτού του κύματος μετανάστευσης;
-Η παρούσα φάση εξάρσης του προσφυγικού έχει οξυμένα χαρακτηριστικά. Πρόκειται για μαζικά κύματα προσφύγων που εγκαταλείπουν τις χώρες τους για να σωθούν από τον πόλεμο και τις διώξεις. Οι πρόσφυγες θεωρούν τις χώρες εισόδου -το βλέπουμε στην Ελλάδα- ως μια πρώτη νησίδα επιβίωσης και έναν ενδιάμεσο σταθμό για το ταξίδι στη βόρεια Ευρώπη. Στην πλειονότητά τους είναι Σύριοι που βρίσκονται στην Τουρκία, στην Ιορδανία και στον Λίβανο οι οποίοι βλέπουν να μεταιώνεται η προσδοκία τους για σύντομο τερματισμό του πολέμου και απελπισμένοι οδηγούνται στην προσφυγιά. Πάντως, η μαζική ροή προσφύγων, που εκτοπίζει σε αυτή τη φάση την ατομική μεταναστευτική συνθήκη, καταδεικνύει πόσο αναποτελεσματική, επικίνδυνη και απρόσφορη είναι η πολιτική των σκληρών αποτρεπτικών μέτρων. Δείτε τον φράχτη του Έβρου που είχε ως αποτέλεσμα να μετατοπίσει τις πύλες εισόδου νοτιότερα και μαζικότερα στα νησιά του Αιγαίου.

-Κατηγορήθηκε η κυβέρνηση στην Ελλάδα ότι προσελκύει μετανάστες.
-Η μαζική εισόδος ροής Σύρων μεταναστών στην Ελλάδα οφείλεται στο ότι το ταξίδι στην Ελλάδα είναι

Χρειάζεται να είμαστε σε εγρήγορση στην Κύπρο

-Να αναμένουμε κύματα μεταναστών στην Κύπρο;
-Ομολογούμενως, δεν επηρεαστήκαμε στον βαθμό και την ένταση που επηρεάστηκαν άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου. Όμως, η προσφυγιά και η μετανάστευση κρατούν αιώνες και δεν είναι ούτε πρόσκαιρα ούτε παροδικά φαινόμενα. Είναι διαχρονικά, οικουμενικά και ευρωπαϊκά ζητήματα από τα οποία δεν μένει κανείς ανεπηρέαστος. Άλλωστε δεν είμαστε αποκομμένοι ή απομονωμένοι από την ταραγμένη περιοχή μας. Χρειάζεται να είμαστε σε εγρήγορση, να σταθμίζουμε τις εξελίξεις στην περιοχή έγκαιρα και να μην ελλοσώμε, να συντρέξουμε και να εξασφαλίσουμε ανθρώπινες συνθήκες υποδοχής και διαβίωσης στους πρόσφυγες.

-Πόσο σημαντική είναι για την Κύπρο η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις της απέναντι στους πρόσφυγες;
-Μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου δεν αποτελεί ούτε ευχέρεια ούτε φιλανθρωπία. Αποτελεί υποχρέωσή μας στη βάση διεθνών συνθηκών και δεσμεύσεων που έχουμε αναλάβει. Η τήρηση των υποχρεώσεών μας δεν συνεπάγεται μόνο απονομή δικαιοσύνης έναντι των προσφύγων. Έχει σημαντικό οφέλη για την Κύπρο σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Επιδεικνύοντας προσήλυση στην τήρηση των διεθνών και ευρωπαϊκών μας υποχρεώσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών και των προσφύγων ενισχύουμε τις θέσεις μας αλλά και τις διεκδικήσεις μας στον τομέα αυτό σε όλα τα επίπεδα.

Η κοινή πολιτική προσέκρουσε σε εθνικές πολιτικές

-Τι γίνεται με την ευρωπαϊκή πολιτική ένταξης των μεταναστών;
-Πολλά κράτη-μέλη έδωσαν έμφαση τα τελευταία χρόνια σε δικές τους εθνικές πολιτικές ένταξης. Κάποια κράτη της Ένωσης έχουν μακρά εμπειρία στη διαχείριση της μετανάστευσης ενώ άλλα, όπως η Κύπρος, ήλθαν πρόσφατα σε επαφή με αυτά τα ζητήματα και τις προκλήσεις. Πάντως, το Συμβούλιο Υπουργών υιοθέτησε ορισμένες κοινές βασικές αρχές για την ένταξη, με στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου μέσω του οποίου τα κράτη-μέλη θα μπορούν να δράσουν για την ένταξη των μεταναστών. Ταυτόχρονα έχει υιοθετηθεί αριθμός Οδηγιών με ενταξιακή κατεύθυνση. Όμως, η δράση της Ε.Ε. στον τομέα της ένταξης δεν είναι εκτεταμένη και βρίσκεται ακόμα υπό εξέλιξη. Τα κράτη-μέλη ακολουθούν τους δικούς τους διαφορετικούς δρόμους στον τομέα της ένταξης στη βάση της δικής τους ιστορικο-πολιτικής συγκυρίας. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει και τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί για κοινή ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ένταξης, όλες προσκομούν στους διαφορετικούς δρόμους συγκρότησης και τις διαφορετικές και αποκλινούσες προσεγγίσεις και προτεραιότητες των εθνικών κρατών.

-Δημιουργούνται προβλήματα λόγω της απουσίας ολοκληρωμένης κοινής πολιτικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων;
-Αποτέλεσμα της απουσίας συγκροτημένων και ολοκληρωμένων πολιτικών ένταξης και μακροχρόνιων μεταναστευτικών σχεδιασμών είναι ότι οι μετανάστες έχουν μειωμένες δυνατότητες αξιοποίησης των δεξιοτήτων και δυνατοτήτων τους αλλά και πρόσβασης και απόλαυσης ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Ανεναντί τους αναπτύσσονται ποικίλης έντασης και διαβαθμισμένες διακρίσεις ενώ είναι συγκριτικά πιο ευάλωτοι σε εκμετάλλευση αλλά και σε ξενοφοβικές και ρατσιστικές συμπεριφορές και πρακτικές. Έτσι, παρά τον προφανή θετικό ρόλο της μετανάστευσης στην κοινωνική και οικονομική πρόοδο και ανάπτυξη, η παρουσία των μεταναστών αντιμετωπίζεται με επιφύλαξη, καχυποψία και στερεοτυπικούς μύθους ενώ οι ίδιοι παραμένουν χωρίς φωνή και σε μια κατάσταση μόνιμης αναντιστοιχίας ανάμεσα στην κοινωνική τους συμμετοχή και σε αυτώντα δικαιώματα.

Η δράση της Ε.Ε. στον τομέα της ένταξης δεν είναι εκτεταμένη και βρίσκεται ακόμα υπό εξέλιξη

Η καταστολή της ροής προσφύγων δημιουργεί συνθήκες αυξημένης διακινδύνευσης της ανθρώπινης ζωής αλλά και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

ευκολότερο, οικονομικότερο και λιγότερο επικίνδυνο. Σε τέτοιες περιπτώσεις για τη χώρα υποδοχής άλλη επιλογή από τη διάσωση των προσφύγων δεν υπάρχει.

-Αναποκρίθηκε το ελληνικό κράτος ικανοποιητικά απέναντι στους πρόσφυγες;
-Η Ελλάδα κλήθηκε κάτω από πρωτοφανείς δυσμενείς οικονομικές συνθήκες να διαχειριστεί τις ογκώδεις προσφυγικές ροές στο Αιγαίο με ελάχιστα οικονομικά και ανεπαρκείς υποδομές. Παρά τις εξαιρετικές και τις καλές προθέσεις η χώρα βρέθηκε ανέτοιμη και αδύναμη μπροστά σε μια δύσκολη διαχειριστική κατάσταση. Εντούτοις η κρίση αντιμετωπίστηκε χωρίς ξενοφοβικές κραυγές ή πρακτικές ενώ αναζητήθηκε η διαχειριστική της εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου.

-Είδαμε και σκηνές αλληλεγγύης προς τους πρόσφυγες.
-Η αλληλεγγύη που επιδείχθηκε απέναντι στους νεοεισερχόμενους πρόσφυγες ανέδειξε τη φωνή

πλευρά μιας κοινωνίας σε κρίση. Μιας κοινωνίας που καταφέρνει παρά τις αντιξοότητες να διατηρεί αποθέματα ουσιαστικής συμπαράστασης προς τους αδύνατους, τους καταπιεσμένους και τους κατατρεγμένους. Η συγκινητική κινητοποίηση και η αλληλεγγύη δικτύων, κινήσεων και τοπικών φορέων κάλυψαν ανεπάρκειες του δημόσιου τομέα και έστειλαν ένα ελπιδοφόρο μήνυμα απέναντι στην απαθή ιδιότητα και την ξενοφοβία.

-Μπροστά σε συμπαρόμοιο και τεύχος ο οδύσειο των μεταναστών;
-Η πολιτική της αναχαίτισης και της σκληρής αποτροπής είναι πολλαπλά προβληματική και ανώφελη, ενώ η ανέγερση τεχνών, η χείρα των ασφαλισμένων συνόρων και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν μπορούν να ανακόψουν τις ροές φτωχών και απελπισμένων ανθρώπων που δραπέτευουν από τον πόλεμο και την ανέχεια αναζητώντας καταφύγιο και προστασία. Επιπλέον, η καταστολή δημιουργεί συνθήκες αυξημένης διακινδύνευσης της ανθρώπινης ζωής αλλά και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

-Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Γιούνκερ πήρε θέση για το μεταναστευτικό πρόβλημα λέγοντας: «Αυτή δεν είναι η Ευρώπη στην οποία θέλω να ζήσω» και έκρουσε τον κίνδυνο της ξενοφοβίας και του ρατσισμού αν η Ευρώπη δεν λάβει μέτρα για ορθολογική διαχείριση του μεταναστευτικού.
-Είναι γεγονός ότι αν η κατάσταση αφεθεί ανεξέλεγκτη, αν η Ευρώπη και οι εθνικές κυβερνήσεις δεν λάβουν τολμηρά και αποφασιστικά μέτρα και αν κυριαρχήσουν αδέξιοι και αντιφατικοί χειρισμοί, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος δημιουργίας αβεβαιότητας, εδραίωσης του φόβου και κατασκευής νέων εσωτερικών εχθρών. Κυρίως όμως είναι υπαρκτή η δυσόλιμη προοπτική ανάκαμψης της μισαλλοδοξίας, της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και όλων των εκφράσεών και παραλλαγών τους. Ας μη διαφεύγει ότι ο ρατσισμός και η ξενοφοβία συγκροτούνται και διακινδύνευονται από το αντιμεταναστευτικό κλίμα και την ξενοφοβική ρητορική.

-Είδαμε αυτές τις μέρες κάποιες πρωτοβουλίες από Ευρωπαίους ηγέτες.
-Ναι, οι πρωτοβουλίες και η κινητοποίηση των τελευταίων ημερών πολλών Ευρωπαίων ηγετών για αναζήτηση κοινών λύσεων στα πλαίσια των ευρωπαϊκών αρχών της αλληλεγγύης και της ισότητας είναι καθοριστικής βαρύτητας. Στην πράξη θα κριθούν αν οι διακρίσεις αποτελούν δείγματα μιας άλλης προσέγγισης και κατά πόσο αυτή θα αποβεί στην πράξη επισημάνει τις προσφυγικές/μετανάστες αλλά και για τις κοινωνικές υποδοχές.

-Πόσο αποτελεσματική και ενιαία υπήρξε η ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης;
-Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009 ανοίχτηκε για τα ζητήματα μετανάστευσης και ένταξης η προοπτική κοινοτικοποίησης τους. Όμως παρά τα βήματα που έγιναν στην οικοδόμηση κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, μέσω της υιοθέτησης συγκεκρι-

μένων Οδηγιών, η πρόοδος δεν ήταν η αναμενόμενη και χαρακτηρίζεται από τη λογική του χαμηλότερου κοινού παρονομαστή εισάγοντας δυνατότητες miniμim εγγύσεων προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών. Οι προτάσεις Οδηγιών γίνονται συνήθως πιο άνευρες κατά τη διαπραγμάτευση και υιοθετήση τους από τα κράτη-μέλη που επιδιώκουν την προστασία των εθνικών τους προτεραιοτήτων και συμφερόντων καθώς και των εθνικών πολιτικών μετανάστευσης.

-Πρακτικά τι πρέπει να κάνει η ΕΕ;
-Απαιτείται αποφασιστική συλλογική δράση εκ μέρους της Ένωσης. Σε ένα τόσο μεγάλο και σοβαρό υπερεθνικό ζήτημα δεν χωρούν ούτε εθνικές ούτε συγκυριακές λύσεις. Γι' αυτό επιβάλλεται η επίδειξη αλληλεγγύης μέσω της δικαιοσύνης και αναλογικής κατανομής των προσφυγικών ροών. Το στοίχημα, σε κάθε περίπτωση, δεν κερδίζεται όσο διαμορφώνονται οι λόγοι που αναγκάζουν τους ανθρώπους να μεταναστεύουν: η φτώχεια, οι πόλεμοι, οι διώξεις και οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μόνο αν αντιμετωπιστούν τα γενεσιουργά αίτια στις χώρες προέλευσης των προσφύγων, μπορούμε να έχουμε ελπίδες για μια ριζική αλλαγή.

-Ποια άμεσα μέτρα μπορεί να πάρει η ΕΕ;
-Πρωτίστως, πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες έρευνας και διάσωσης. Η Ευρώπη πρέπει επίσης να συνδράμει την εγκαθίδρυση και βελτίωση των συνθηκών πρώτης υποδοχής. Σύναμα είναι επιτακτική και επείγουσα η ανάγκη παροχής στοιχειώδους ανθρωπιστικής βοήθειας σε όλες τις χώρες και σημεία εισόδου και διέλευσης ούτως ώστε να καλυφθούν οι άμεσες βιοτικές ανάγκες των προσφύγων (τροφή, υγεία, στέγαση), ιδιαίτερα αυτές των ηλικιωμένων και των ασυνόδευτων παιδιών.

ΑΜΗΧΑΝΗ Η ΕΥΡΩΠΗ

-Η Ευρώπη έχασε το στοίχημα για το μεταναστευτικό;
-Τα τελευταία γεγονότα ξεπεράσαν κάθε προηγούμενο και ανέδειξαν τις ατελείες, ελλειμματικές και δυσλειτουργικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξάλλου οι αντοχές των αρχών της Ένωσης δοκιμάζονται και επιβεβαιώνονται σε συνθήκες κρίσης. Η Ευρώπη βρέθηκε αμήχανη απέναντι στο μεγαλύτερο κύμα μετακίνησης πληθυσμού μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και παρέλειψε να δράσει έγκαιρα και αποτελεσματικά δίνοντας πρακτικό νόημα στις ευρωπαϊκές αξίες του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης. Χωρίς αμφιβολία χρειάζεται να αναζητήσει και το δικό της μερίδιο ευθυνών για τους λόγους που εξωθούν μαζικά στην προσφυγιά χιλιάδες ανθρώπους. Πρέπει να εγκαταλείψει συγκυριακές, μεμονωμένες και αποσπασματικές προσεγγίσεις καθώς και τα κλιάρρα και ανεξόδα ευκολόγια μετά από κάθε ναυάγιο της Μεσογείου.

Αν η ξενοφοβία υποτιμηθεί, μπορεί να εξελιχθεί σε εκρηκτικό παράγοντα

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες θεωρούνται ως οι επικίνδυνοι, κατώτεροι, περαστικοί και αναλώσιμοι άλλοι

-Τότε πώς προστατεύονται οι μετανάστες πολλές τρίτων χωρών που εργάζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση;
-Οι μετανάστες που ζουν και εργάζονται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν βρίσκονται σε ένα νομικό κενό. Η προστασία των δικαιωμάτων τους απορρέει από ένα πλέγμα εθνικών ρυθμίσεων, επιμέρους ευρωπαϊκών οδηγιών (πχ οικογενειακή επανένωση, επί μακρόν διαμένοντες, καταπολέμηση διακρίσεων) ή από μια σειρά διεθνών και ευρωπαϊκών συμβάσεων που αφορούν την προστασία των ατομικών και κοινωνικών τους δικαιωμάτων.

-Πολλές χώρες θεωρούν ότι η ένταξη των μεταναστών θα δημιουργήσει πρόσθετα προβλήματα, ιδίως στην εποχή της οικονομικής κρίσης.
-Η εμπειρία δείχνει ότι η κοινωνική ένταξη των μεταναστών, όταν εφαρμοστεί με ολοκληρωμένο τρόπο, δεν αποτελεί κατά κυριολεξία πρόβλημα ένταξης τους στην κοινωνία υποδοχής αλλά ζήτημα συνοχής ολόκληρης της κοινωνίας. Συνεπώς, η επιτυχία του εγχειρήματος της ένταξης εξαρτάται από την έγκαιρη και την επιτυχία

του συνόλου των πολιτικών κοινωνικής συνοχής. Η επιτυχής ένταξη των μεταναστών, ιδίως στις πολυπολιτισμικές ευρωπαϊκές κοινωνίες, αποτελεί βασικό όρο δημοκρατικής εξέλιξής τους, κατοχύρωσης θεμελιωδών δικαιωμάτων, αντιμετώπισης των κοινωνικών προβλημάτων και παράγοντα καταπολέμησης των διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού.

-Τελικά πόσο συμβατή είναι η ιδέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την ιδέα της συγκρότησης της fortress Europe (Ευρώπη-φρούριο);
-Η ευρωπαϊκή διάσταση των πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης γνώρισε μια σαφή εξέλιξη τα τελευταία χρόνια. Εξακολουθεί όμως να χαρακτηρίζεται από μια κυρίαρχη στρατηγική περιφρούρησης των εξωτερικών συνόρων, ενώ την ίδια στιγμή η Συμφωνία του Σένγκεν και βέβαια ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων περιέχουν ρητή παραπομπή στις υποχρεώσεις των κρατών-μελών να σέβονται τις διεθνείς συνθήκες προστασίας του καθεστώτος του πρόσφυγα. Το ζήτημα που πυροδοτεί μια διαρκή συζήτηση, όχι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο αλλά και σε επί-

πεδο εφαρμοζόμενων πολιτικών και πρακτικών, είναι κατά πόσο η προστασία των προσφύγων και η ένταξη των μεταναστών αποτελούν παράλληλο ή αλληλοαναιρούμενο στόχο με την αποτελεσματική φύλαξη των συνόρων. Το ερώτημα αυτό αποτελεί αντικείμενο έντονου και διευρυνόμενου διαλόγου ενώ είναι σήμερα ιδιαίτερα επίκαιρο λόγω της πεσιτικής ανάγκης διαχείρισης των προσφυγικών ρευμάτων.

-Η ξενοφοβία είναι επικίνδυνη αν αφεθεί να γίνει τρόπος ζωής στις πολυπόπες κοινωνίες;
-Σ ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας οι μετανάστες και οι πρόσφυγες θεωρούνται ως οι επικίνδυνοι, κατώτεροι, περαστικοί και αναλώσιμοι άλλοι. Ανεξάρτητα από τους λόγους που την προκαλούν και την τροφοδοτούν, αν η ξενοφοβία υποτιμηθεί και δεν καταπολεμηθεί, μπορεί να αποτελέσει εκρηκτικό παράγοντα για την κοινωνική συνοχή και τη διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης. Δημιουργεί, μάλιστα, ορατούς και σοβαρούς κινδύνους για τον πρακτικό και ισόνομο σεβασμό των δικαιωμάτων ολόκληρου του πληθυσμού, όχι μόνο των μεταναστών και των προσφύγων.